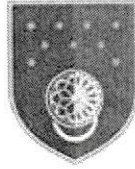

Bosna i Hercegovina
 Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
 Ministarstvo komunalne privrede,
 infrastrukture, prostornog uređenja,
 građenja i zaštite okoliša

Босна и Херцеговина
 Федерација Босне и Херцеговине
КАНТОН САРАЈЕВО
 Министарство комуналне привреде,
 инфраструктуре, просторног уређења,
 грађења и заштите околиша

Bosnia and Herzegovina
 Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
 Ministry of Communal Economy, Infrastructure, Physical
 Planning, Construction and Environmental Protection

Federacija Bosna i Hercegovine
 KANTON SARAJEVO
 KANTONALNA JAVNA USTANOVA ZA
 ZAŠTIĆENA PRIRODNA PODRUČJA

Broj: 05-19-20981-2/22

Datum: 15. 07. 2022 god

Broj: 05-19-20981-2/22
 Sarajevo, 12.07.2022. godine

**KANTONALNA JAVNA USTANOVA ZA
 ZAŠTIĆENA PRIRODNA PODRUČJA**
 Branilaca Sarajeva 28
 71.000 Sarajevo

PREDMET: Odluka, dostavlja se

U prilogu akta dostavljamo Odluku Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo broj:05-19-20981/22 od 08.07.2022. godine, kojom se daje saglasnost na Privremene upravljačke smjernice za Spomenik prirode "Skakavac" broj: 01-453/22 od 19.05.2022. godine, a u skladu sa članom 241. federalnog Zakona o zaštiti prirode ("Službene novine Federacije BiH", broj 66/13).

U Privremenim upravljačkim smjernicama za Spomenik prirode "Skakavac" navedeno je da predložene aktivnosti u akcionim planovima obuhvataju period od godinu dana. Skrećemo pažnju, da ukoliko u tom periodu ne bude okončana procedura izrade i donošenja Plana upravljanja Spomenikom prirode "Skakavac", a u zavisnosti od stepena implementacije aktivnosti iz akcionih planova, biće potrebno u tom smislu naredne godine izvršiti eventualno ažuriranje Privremenih upravljačkih smjernica.

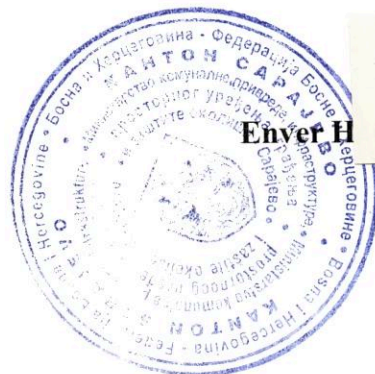
O daljim uputama po pitanju prethodno navedenog bićete blagovremeno obaviješteni.

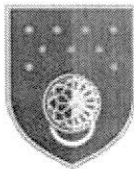
S poštovanjem,

Prilog: kao u tekstu (1x-original)

Dostaviti:

- Naslov
- Evidencija
- a/a

Broj: 05-19-20981/22
Sarajevo, 08.07.2022. godine

Na osnovu člana 241. Zakona o zaštiti prirode ("Službene novine Federacije BiH", broj 66/13),
Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša
Kantona Sarajevo d o n o s i

O D L U K U

I

Daje se saglasnost na Privremene upravljačke smjernice za Spomenik prirode "Skakavac"
broj: 01-453/22, koje je Upravni odbor Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja
donio Odlukom broj: 01-453-1/22, na sjednici održanoj dana 19.05.2022. godine.

II

Primjena Privremenih upravljačkih smjernica za Spomenik prirode "Skakavac" počinje sa danom
stupanja na snagu ove odluke i važi do donošenja Plana upravljanja Spomenikom prirode
"Skakavac" od strane Vlade Kantona Sarajevo, u skladu sa članom 155. federalnog Zakona o zaštiti
prirode.

III

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

O b r a z l o ž e n j e

Članom 241. Zakona o zaštiti prirode ("Službene novine Federacije BiH", broj 66/13)
propisano je, da do donošenja plana upravljanja, organi upravljanja zaštićenim područjima, uz
saglasnost nadležnih kantonalnih ministarstava, donose privremene upravljačke smjernice.

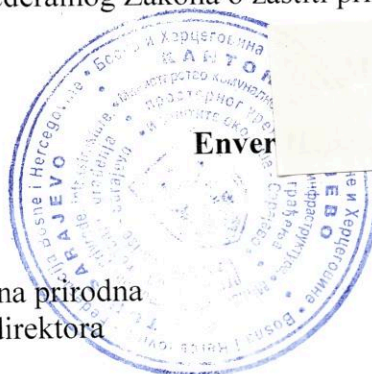
S tim u vezi, dana 20.05.2022. godine Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna
područja dostavila je Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja,
građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo na saglasnost Privremene upravljačke smjernice za
Spomenik prirode "Skakavac", broj:01-453/22 od 19.05.2022. godine. Privremene upravljačke
smjernice prethodno je razmatrao i donio Upravni odbor Kantonalne javne ustanove za zaštićena
prirodna područja na sjednici održanoj 19.05.2022. godine, a Odluka Upravnog odbora broj:
01-453-1/22 dostavljena je Ministarstvu 29.06.2022. godine.

Uvidom u predloženi dokument utvrđeno je, da je njegova struktura i sadržaj prilagođen
osnovnim dijelovima plana upravljanja koji su propisani odredbama federalnog Zakona o zaštiti
prirode.

Imajući u vidu prethodno navedeno, kao i činjenicu da je ranije važeći Plan upravljanja Spomenikom prirode "Skakavac" istekao u 2021. godini, odlučeno je kao u dispozitivu

Primjena Privremenih upravljačkih smjernica počinje sa danom stupanja na snagu ove odluke, a važiće do donošenja Plana upravljanja Spomenikom prirode "Skakavac" od strane Kantona Sarajevo, u skladu sa članom 155. federalnog Zakona o zaštiti prirode.

Dostaviti:

- ⊖ Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja, Branilaca Sarajeva 28, n/r direktora
- Evidencija
- a/a

Adresa: Reisa Džemaludina Čauševića 1, 71 000 Sarajevo
Tel: + 387 (0) 33 562-086, Fax: + 387 (0) 33 562-177
Web: <http://mkipgo.ks.gov.ba>,
E-mail: mkipgo@mkipgo.ks.gov.ba

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

KANTON SARAJEVO
Kantonalna javna ustanova
za zaštićena prirodna područja

CANTON SARAJEVO
Cantonal Public Institution
for Protected Natural Areas

Broj: 06-1-453-2/22
Sarajevo, 20.05.2022. godine

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO

Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja,
građenja i zaštite okoliša

Sektor zaštite okoliša

Ulica: Reisa Dž. Čauševića broj 1,
71 000 Sarajevo

20-05-2022
KANTON SARAJEVO

PREDMET: Privremene upravljačke smjernice za Spomenik prirode „Skakavac“, dostavljaju se

U skladu sa članom 241. Zakona o zaštiti prirode („Sl. novine Federacije BiH“, broj 66/13) Upravni odbor Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja je na sjednici održanoj dana 19.05.2022. godine usvojio Privremene upravljačke smjernice za Spomenik prirode „Skakavac“.

S tim u vezi dostavljamo Vam na nadležnost Privremene upravljačke smjernice za Spomenik prirode „Skakavac“ broj: 01-453/22.

S poštovanjem,

Prilog:

- Prilog kao u tekstu

Asad J

Dostaviti:

1. Naslovu
2. Arhivi Javne ustanove

Broj: 01-453-1/22
Sarajevo, 19.05.2022. godine

Na osnovu člana 27. Zakona o ustanovama („Službeni list R BiH“, br. 6/92, 8/93 i 13/94), člana 241. Zakona o zaštiti prirode („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13) i člana 60. stav (1) Pravila Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja, Upravni odbor Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja na drugoj redovnoj sjednici, koja je održana 19.05.2022. godine, d o n i o j e

ODLUKU

I

Donose se Privremene upravljačke smjernice za Spomenik prirode „Skakavac“.

II

Sastavni dio ove odluke su Privremene upravljačke smjernice za Spomenik prirode „Skakavac“ broj: 01-453/22 od 19.05.2022. godine.

III

Primjena Privremenih upravljačkih smjernica počinje danom davanja saglasnosti od strane Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo, pa do donošenja Plana upravljanja Spomenikom prirode “Skakavac” u skladu s članom 155. Zakona o zaštiti prirode.

IV

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Dostaviti:

1. Ministarstvu komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo
2. Arhivi Javne ustanove

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine

KANTON SARAJEVO
Kantonalna javna ustanova
za zaštićena prirodna područja

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Cantonal Public Institution
for Protected Natural Areas

**PRIVREMENE UPRAVLJAČKE SMJERNICE
ZA SPOMENIK PRIRODE "SKAKAVAC"**

Sarajevo, maj 2022. godine

**Branilaca Sarajeva 28/1 71 000 Sarajevo; Tel/Fax: ++387 33 20 11 12;
E-mail: vrelo.bosne@bih.net.ba; www.zppks.ba; Identifikacioni broj: 4201424050008**

Pripremila:	Kontrolisao
Elma Karov područja ićena prirodna	Asi

Sadržaj:

I UVODNI DIO	4
II POLITIKA I CILJEVI UPRAVLJANJA PODRUČJEM SPOMENIKA PRIRODE “SKAKAVAC”	5
2.1. POLITIKA UPRAVLJANJA ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM	5
2.2. SVRHA, FUNKCIJE I CILJEVI ZAŠTIĆENOG PODRUČJA	5
2.3. TEMELJNI CILJEVI UPRAVLJANJA SPOMENIKOM PRIRODE	6
III SMJERNICE ZAŠTITE SPOMENIKA PRIRODE “SKAKAVAC”	6
3.1. VIZIJA SPOMENIKA PRIRODE SKAKAVAC	6
3.2. SMJERNICE ODRŽIVOG UPRAVLJANJA ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM	6
3.3. PROSTORNI OBUHVAT	7
3.4. PREGLED VRIJEDNOSTI I SADRŽAJA PROSTORA I NJIHOV ZNAČAJ	7
3.4.1. PREGLED PRIRODNIH VRIJEDNOSTI	7
3.5. KULTURNO-HISTORIJSKO NASLIJEĐE	10
IV AKCIONI PLANOVI	10
4.1. AKCIONI PLAN: MONITORING PRIRODNIH VRIJEDNOSTI	10
4.2. AKCIONI PLAN: ODRŽAVANJE INFRASTRUKTURE U ZAŠTIĆENOM PODRUČJU	11
4.3. AKCIONI PLAN: IZGRADNJA INFRASTRUKTURE U ZAŠTIĆENOM PODRUČJU	Error! Bookmark not defined.
V NAČIN I IZVORI FINANSIRANJA	13
5.1. TROŠKOVI REALIZACIJE PRIVREMENIH UPRAVLJAČKIH SMJERNICA	14
5.2. Pregled finansijskih izdvajanja definisanih kroz akcione planove za Privremene upravljačke smjernice Spomenika prirode „Skakavac“	14
5.3. Pregled finansijskih izdvajanja za materijalne i ljudske resurse za realizaciju Privremenih upravljačkih smjernica Spomenika prirode „Skakavac“	15

na osnovu člana 27. Zakona o ustanovama („Službeni list R BiH“, br. 6/92, 8/93 i 13/94), člana 241. Zakona o zaštiti prirode („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13) i člana 26. Pravila Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja, Upravni odbor Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja na drugoj redovnoj sjednici održanoj dana 19.05.2022 godine donio je

PRIVREMENE UPRAVLJAČKE SMJERNICE ZA SPOMENIK PRIRODE „SKAKAVAC“

I UVODNI DIO

Sadržaj i struktura Privremenih upravljačkih smjernica je prilagođena odredbama koje su propisane Zakonom o zaštiti prirode („Službene novine Federacije BiH“, broj 66/13), usklađene sa Zakonom o proglašenju Spomenika prirode „Skakavac“.

S tim u vezi, Upravni odbor Kantonalne javne ustanove za zaštićena prirodna područja donosi Privremene upravljačke smjernice za Spomenik prirode „Skakavac“ uz saglasnost Ministarstva komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo.

Navedene smjernice će biti osnovni alat koji Upravitelju služi da definiše dalji način izvođenja zaštite, korištenja i upravljanja zaštićenim područjem sve do donošenja Plana upravljanja Spomenikom prirode „Skakavac“.

Privremene upravljačke smjernice za Spomenik prirode „Skakavac“ sadrže tri poglavlja.

Prvo poglavlje se odnosi na politiku i principe upravljanja područjem Spomenika prirode „Skakavac“ u kojem su pokazatelji za uspostavu zaštićenog prostora, politike upravljanja kao i temeljni ciljevi upravljanja ovim područjem.

Drugo poglavlje tretira smjernice zaštite Spomenika prirode „Skakavac“ u kojem je data ocjena stanja Spomenika prirode „Skakavac“, koncept zaštite ovog prostora baziran na predstavljenim mjerama zaštite i dozvoljenim intervencijama u području, kao i upravljačkim aktivnostima koje će omogućiti da se sprovodi efikasna zaštita i upravljanje prirodnim i kulturnim vrijednostima.

ovom poglavlju će biti date i smjernice za razvoj dopuštenih djelatnosti koje će biti u funkciji održivog razvoja područja.

Treće poglavlje se odnosi na izvođenje (realizaciju) Privremenih upravljačkih smjernica za Spomenik prirode „Skakavac“, a odnose se na prostorno-vremensku dinamiku i prateće ekonomske aspekte realizacije predviđenih smjernica, kao i način i izvor finansiranja ovog područja.

II POLITIKA I CILJEVI UPRAVLJANJA PODRUČJEM SPOMENIKA PRIRODE „SKAKAVAC“

2.1. POLITIKA UPRAVLJANJA ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM

Upravljanje Spomenikom prirode se temelji na politici očuvanja i unapređenja prirodnih karakteristika od izuzetne važnosti, jedinstvenog i značajnog kvaliteta okoliša, otklanjanja i sprečavanja eksploatacije i posjeta koje mogu dovesti do promjene i oštećenja prirode, te omogućavanja stanovništvu koje živi u granicama zaštićenog područja korištenje prirodnih dobara u skladu sa ciljevima zaštite.

2.2. SVRHA, FUNKCIJE I CILJEVI ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

Osnovna svrha stavljanja pod zaštitu područja Skakavca je osiguranje očuvanja brojnih prirodnih, pejzažnih, hidroloških, kulturno-historijskih, socioloških, edukativnih, naučnih i ekonomskih vrijednosti, te usklađivanje vrijednosti sa zaštitom, korištenjem i razvojem područja. U skladu s tim, temeljni ciljevi zaštite područja Skakavca su:

- osnovni cilj je izrada funkcionalnih mehanizama za upravljanje ovim zaštićenim područjem, odnosno uspostava sistema koji će omogućiti efikasno rješavanje eventualnih konflikata u cilju uspostavljanja zaštite prirodnih vrijednosti i unapređenja iste u budućim aktivnostima;
- otklanjanje i sprečavanje eksploatacije i posjeta koje mogu dovesti do promjene i oštećenja prirode te
- omogućavanje stanovništvu koje živi u granicama zaštićenog područja korištenje prirodnih dobara u skladu sa ciljevima zaštite.

3.3. TEMELJNI CILJEVI UPRAVLJANJA SPOMENIKOM PRIRODE

U skladu sa Zakonom o proglašenju Skakavca Spomenikom prirode, temeljni ciljevi upravljanja područjem je da se obezbijedi funkcionalna zaštita svih visokovrijednih elemenata postojećeg fizičkogeografskog i biološkog diverziteta kao i unapređenja njihove dalje zaštite, a to su:

- održavanje zaštitnih funkcija prirodnih resursa;
- zaštita posebnih prirodnih/kulturnih vrijednosti;
- zaštita biodiverziteta;
- održivi razvoj područja usklađen s njegovim prirodnim vrijednostima.

III SMJERNICE ZAŠTITE SPOMENIKA PRIRODE “SKAKAVAC”

3.1. VIZIJA SPOMENIKA PRIRODE SKAKAVAC

Skakavac bi trebalo postati primjer uspješnog upravljanja zaštićenim područjem, gdje će se usaglasiti zaštitni i razvojni ciljevi područja. To će lokalnom stanovništvu omogućiti razvoj, gdje će zaštićeno područje postati turistička atrakcija i rekreaciono područje za stanovnike Sarajeva.

3.2. SMJERNICE ODRŽIVOG UPRAVLJANJA ZAŠTIĆENIM PODRUČJEM

Zaštićeno područje Skakavac u širem smislu obuhvata region Perca s vodopadom Skakavac i Peračkim potokom, kojeg ograničava kota 1.416 jugozapadno od vrha Bukovika, zatim Uževica - Tržići - Ubara (1.066 m) - Kozo (1.266 m) - Nebešina (1.418 m) - Luka - Vranjska stijena (1.345 m) - Čuputovina - Vratolom - Krševi - Bukovik.

Ovaj prostor je u orografskom pogledu veoma heterogen. Čine ga brojni, često piramidalni vrhovi, dubodoline, kanjoni, duboki usjeci i brojne vrtače. Površine sa zaravnjenim terenom su vrlo malo zastupljene, te se može konstatirati da je reljef duboko raščlanjen i sa visokim energetskim potencijalom.

Na osnovu utvrđenog stepena prirodnog diverziteta i postojećih antropogenih impakta u prostoru, izvršena je prostorna diferencijacija na pojedine zaštitne zone, koje predstavljaju osnovu za sve dalje aktivnosti koje su povezane sa zaštitom i konzervacijom kao i valorizacijom cjelokupnog zaštićenog područja. Posebno je važno da nukleusno područje, u kojem je lociran centralni motivski element zaštićenog područja – vodopad Skakavac zauzima gotovo 1/3 od ukupne površine, što omogućava da se cijelo neposredno utjecajno područje vodopada podvede pod najstrožiji režim zaštite.

U kategorizaciji te utvrdivanju mjera uravnoteženog upravljanja na ekološkim principima, primijenjena je metodologija IUCN-a - Međunarodne unije za zaštitu prirode, uz uvažavanje svih specifičnosti lokalnih uvjeta - biološko-ekoloških, socijalnih, ekonomskih, kulturnih i obrazovnih (IUCN, 1999).

3. PROSTORNI OBUHVAT

Spomenik prirode “Skakavac” obuhvata površinu od 1. 430,07 ha. Nalazi se na području općina Ilijaš, Vogošća, Stari grad i Centar. Proglašen je Spomenikom prirode 2002. godine - III kategorija Međunarodne unije za zaštitu prirode (IUCN). U skladu sa stepenom zaštite, utvrđene su tri zaštićene zone.

3.4. PREGLED VRIJEDNOSTI I SADRŽAJA PROSTORA I NJIHOV ZNAČAJ

3.4.1. PREGLED PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

➤ BILJNI SVIJET - FLORA

U sastav flore i vegetacije ovog prostora konstatirano je oko 1.500 vrsta vaskularnih biljaka. Biljnogeografskom analizom utvrđen je visok procent vrsta endemičnog karaktera - dinarskog, balkanskog i jugoistočnoevropskog rasprostranjenja.

Balkanskom flornom elementu pripada oko 100 oblika.

➤ MEDICINSKA FLORA

Čitavo područje veoma je bogato medicinskom florom. Ovdje raste nekoliko stotina ljekovitih, jestivih, aromatičnih i vitaminskih biljaka od kojih mnoge u prirodnim uvjetima obrazuju prave vrtiće i baščice. Iz ove skupine treba navesti malinu *Rubus idaeus*, kupinu *Rubus sp.*, divlje ruže *Rosa sp.*, kantarion žuti *Hypericum perforatum*, *H. quadrangulum*, kantarion crveni *Centaureum umbellatum*, macinu travu ili odoljen *Valeriana officinalis*, *V. montana*, razne vrste metvice ili nane *Mentha sp.*, ivicu *Ajuga reptans*, dobričicu *Glechoma hederacea*, majčinu dušicu *Thymus sp.*, dubačac *Teucrium chamaedrys*, ivu travu *Teucrium montanum*, balkansku krušinu *Rhamnus fallax*, velebilje *Atropa belladonna*, naprstak *Digitalis sp.*, kiprovinu *Epilobium angustifolium*, origano *Origanum vulgare*, suručicu *Filipendula ulmaria*, *F. vulgaris*, jagodu šumsku *Fragaria vesca*, zlaticu *Solidago virgaurea*, gospin plašt *Alchemilla sp.*, verem *Calamintha alpina*, travu od srdobolje *Potentilla erecta*, travu od utrobice *Gentiana asclepiade*, i mnoge druge koje su ujedno i medonosne.

Dosadašnja istraživanja medicinske flore na ovom prostoru potvrdila su blizu 400 ljekovitih, jestivih, vitaminskih i aromatičnih samoniklih biljaka (Redžić, 1991, 1997).

➤ MEDONOSNA FLORA

od ranog proljeća, tu su cvatovi podbjela *Tussilago farfara*, jagorčevine ili jaglike *Primula vulgaris*, visibabe *Galanthus nivalis*, drijena *Cornus mas*, šafrana *Crocus vernus*, raznih vrsta vrba

Salix sp., šumarica *Anemone nemorosa*, mlađa *Corydalis cava*, zatim bijele ljubice *Viola alba*, mirisne ljubice *Viola odorata*, sve do pojave behara koji se prospe po krošnjama trešnje *Prunus avium*, jabuke *Malus sylvestris*, kruške *Pyrus pyraeaster*, trnjine *Prunus avium*, gloga *Crataegus monogyna*. Tu su i razne vrste ruža *Rosa canina*, kupine *Rubus fruticosus*, maline *Rubus idaeus*, jagode *Fragaria vesca* i drugih. U isto vrijeme cvjetaju različite vrste maslačka *Taraxacum sp.*, prstenjka *Bellis perennis*, djeteline *Trifolium sp.*, lucerke *Medicago sp.*, medenika *Melittis melisophyllum*, razne vrste lipa *Tilia sp.*, da bi u ljetnom periodu, pored nekih od već pomenutih, svojim nektarom zamirisale i livadska kadulja *Salvia pratensis*, vrbolika *Lythrum salicaria*, zvončika *Campanula patula*, grahorica *Vicia sp.*, grahor *Lathyrus sp.*, zečina *Centaurea jacea*, suručica *Filipendula vulgaris*, gladišika *Ononis spinosa*, razne vrste metvica *Mentha sp.* i mnoge druge.

U gorskom i pretplaninskom pojasu, visoke medonosne vrijednosti imaju razne vrste majčine dušice *Thymus sp.*, crni korijen *Scorzonera rosea*, kozija brada *Tragopogon pratensis*, *Acinos alpinus*, kiprovinia *Epilobium angustifolium*, čestoslavice *Veronica sp.*, naprstak *Digitalis sp.*, razne vrste encijana *Gentiana sp.*, brojne petoprste *Potentilla sp.*, lavlji zub *Leontodon autumnalis*, vrijesak *Calluna vulgaris*, pa sve do ujesen kada cvjetaju brojne vrste razbicviker-biljke *Euphrasia sp.*, talije *Parnasia palustris*, mrazovca *Colchicum autumnale* i nekih drugih biljaka.

➤ PREGLED BILJNIH ZAJEDNICA EKOSISTEMA

Tipovi ekosistema Spomenika prirode "Skakavac"

Naziv ekosistema	Površina (ha)	Tip ekosistema
<i>Abieti-Fagetum</i>	193,558	Šumski ekosistem
<i>Abieti-Piceetum</i>	379,922	Šumski ekosistem
<i>Fagetum montanum</i>	175,644	Šumski ekosistem
<i>Ostryo-Fagenion</i>	150,046	Šumski ekosistem
<i>Piceetum abietis montanum</i>	12,407	Šumski ekosistem
<i>Piceo-Pinetum</i>	13,105	Šumski ekosistem
<i>Quercetum pubescentis daleschampi</i>	70,982	Šumski ekosistem
<i>Seslerio autumnalis-Ostryetum carpinifoliae</i>	30,764	Šumski ekosistem
<i>Seslerio-Ostryon</i>	59,403	Šumski ekosistem
<i>Aceri-Carpinetum orientalis</i>	82,835	Šumski ekosistem
Ukupno šumski ekosistemi:	1168,67	
<i>Festuco-Agrostion</i>	234,445	Livadski ekosistemi
<i>Arrhenatherion</i>	25,084	Livadski ekosistemi
<i>Pancicion</i>	8,465	Livadski ekosistemi
Ukupno livadski ekosistemi:	267,99	
Ukupno ekosistemi:	1436,66	

➤ ŽIVOTINJSKI SVIJET – FAUNA

U ekosistemima se nalaze staništa za brojne vrste krupne i sitne divljači kao što su lisica, krtica, jež, jazavac, zec, obični puh, šumski miš, divlja svinja, srndać, medvjed itd. Među pticama se najčešćim pojavljivanjem ističu crvendać *Erithrocus rubeculus*, siva sjenica, drozd pjevač *Turdus ericorum*, običan brgljez *Sitta europaea*, jastreb mišar *Buteo buteo*, crni kos *Tardus merula* i dr.

Od gmizavaca konstatirano je prisustvo vrsta *Lacerta agilis*, *Coluber sp.* i *Anguis fragilis*, a od vodozemaca žabe *Hyla arborea* i *Rana agilis*.

Bogata je i entomofauna: *Papilio machaon*, *Saturnia pavonia*, *Lymantria dispar*, niz vrsta strizibuba i skakavaca.

Vodeni ekosistemi su brojni na istraživanom području, obiluju kako široko rasprostranjenim tako i endemičnim vrstama *Trichoptera*, *Plecoptera*, *Diptera* i *Ephemeroptera*. Prema nalazima brojnih autora, cijelo područje Dinarida karakterizira visoka brojnost endemičnih vrsta insekata, čije je rasprostranjenje ograničeno na usko dinarsko područje ili na šire područje Balkana.

➤ SVIJET GLJIVA - FUNGIJA

Od ranog proljeća pa sve do u kasnu jesen, u šumama, livadama i na obradivim površinama rastu mnoge vrste makromiceta, među kojima su većinom jestive i ljekovite, iako postoje i gljive sa istraženim fiziološkim djelovanjem, odnosno otrovne gljive kako se popularno zovu u narodu. Njihov broj je zanemarljiv u odnosu na brojne jestive gljive. Mnoge od njih imaju najviše nutritivne vrijednosti.

Još u rano proljeće tu je martovka *Hygrophorus marzuolus*, đurđevača *Tricholoma georgii* te i mnoge druge vrste ovog roda, jablanovača *Pholiota aegerita*, paprena mliječnica *Lactarius piperatus*, smrčak *Morchela conica* kao i druge vrste ove izuzetno djelotvorne i ukusne gljive, lisičarka *Cantherulus cybarius*. Kasnije se pojavljuju sunčanica *Macrolepiota procera*, *Coprinus*, zatim razne vrste pečuraka - rudnjača *Psaliota campestris*, velika pečurka *Psaliota comatus*, lipika *Psaliota arvensis*, šumska pečurka *Psalliota silvicola*, panjevka *Hypholoma macrospora*, razne vrste kolibija *Collybia sp.*, vilin klinčac *Marasmius oreades*, jesenke *Lactarium capnoides*, krasnica *Russula cyanoxantha*, bukovača *Pleurotus ostreatus*, brojne vrste iz roda vrganja, *Boletus sp.*, srnjača *Hydnum imbricatum*, puhare *Lycoperdon sp* i mnoge druge.

Ne treba zaboraviti i na najčešće otrovnice - pupavke - *Amanita citrina*, *A. phalloides*, *Amanita verna*, *A. virosa*, muhare *Amanita muscaria* i *A. pantherina*, olovasta rudoliska *Entoloma lividum*, cjepače *Inocybe sp.*, razne vrste brašnjača kao što je *Clitocybe dealbata*, *C. cerussata*, bljuvara *Russula emetica*, ludara *Boletus satanas* te i neke druge.

5. KULTURNO-HISTORIJSKO NASLIJEĐE

Selo Luke unutar zaštićenog "Spomenika prirode Skakavac", sa nekropolom stećaka u Peračkom potoku, predanjima vezanim za postojanje Grada, ostacima muslimanskog groblja u podnožju sela, pravoslavnim grobljem i seoskom arhitekturom predstavlja kulturno naslijeđe koje je potrebno očuvati i dalje istražiti.

Stećci centralne Bosne najbrojniji su i najizrazitiji spomenici kulture srednjovjekovne Bosne. Nekropola je smještena na pravougaono – izduženoj šumskoj parceli, podno arheoloških ostataka srednjovjekovnog grada i kamenoloma odakle je i korišten kamen od kojeg su izrađivani stećci. Nekropolu čini 69 nadgrobnika iz perioda kasnog srednjeg vijeka, 27 u varijaciji tri osnovna oblika: ploče, sanduci i sljemenjaci (45 ploča, 28 sanduka, 6 sljemenjaka i 1 stela) sa ukupno tri ukrašena stećka.

IV AKCIONI PLANOVI

Akcioni planovi su rađeni sistematično, u skladu s dugoročnim ciljem razvoja područja SP „Skakavac“. Realizacijom Projekta Natura for recovery, koji je zasnovan na razvoju odgovornog turizma, unaprjeđenje turističke infrastrukture i popularizaciju šireg područja Skakavca, osnaživanju turističkog sektora kroz razvoj novih turističkih paketa, te uspostavljanje funkcionalnog turizma na otvorenom, Javna ustanova realizuje upravljački cilj razvoja turizma i saradnje sa lokalnom zajednicom.

Navedeni akcioni planovi obuhvataju vremenski period od godinu dana.

4.1. AKCIONI PLAN: MONITORING PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

Obezbijedena sredstva od:	KJU za zaštićena prirodna područja
Pokazatelj uspješnosti	Monitoring prirodnih vrijednosti
Nosilac aktivnosti	KJU za zaštićena prirodna područja

Aktivnost	Troškovi*	Izvor	Trajanje	Početak
<i>Mikrobiološka i fizičko-hemijska analiza vode</i>	300,00	KJU	1 godina	2022.
<i>Nastavak monitoringa zemljišta na tri monitoring-tačke</i>	1760,00	KJU	1 godina	2022.

Zaštita šuma	2.000,00	KJU	1 godina	2022.
Uspostava metodologije monitoringa i monitoring livadskih zajednica	3.000,00	KJU	1 godina	2022.
Monitoring zdravstvenog stanja divljači	2.000,00	KJU	1 godina	2022.
Obilježavanje i iskolčavanje postavljenih trajnih ploha za monitoring biodiverziteta šumskih ekosistema	1.000,00	KJU	1 godina	2022.
UKUPNO	10.060,00			2022.

* - Troškovi su dati u KM

4.2. AKCIONI PLAN: ODRŽAVANJE INFRASTRUKTURE U ZAŠTIĆENOM PODRUČJU

Obezbijedena sredstva od:	KJU za zaštićena prirodna područja
Pokazatelj uspješnosti	Saniranje i održavanje staza, putnih komunikacija te ambijentalno uređenje područja
Nosilac aktivnosti	KJU za zaštićena prirodna područja

Aktivnost	Troškovi*	Izvor	Trajanje	Početak
Kontinuirano održavanje uspostavljene i izgrađene infrastrukture (održavanje putnih komunikacija, uspostavljenih staza, održavanje postojećeg mobilijara)	10.000,00	KJU	1 godina	2022.
Upravljanje otpadom - održavanje higijene područja	1.500,00	KJU	1 godina	2022.
Održavanje i košenje livadskih ekosistema	1.500,00	KJU	1 godina	2022.
UKUPNO	13.000,00			2022.

* - Troškovi su dati u KM

4.2. AKCIONI PLAN: IZGRADNJA INFRASTRUKTURE U ZAŠTIĆENOM PODRUČJU

Obezbijedena sredstva od:	KJU za zaštićena prirodna područja
Pokazatelj uspješnosti	Razvoj turizma i infrastukture
Nosilac aktivnosti	KJU za zaštićena prirodna područja

Aktivnost	Troškovi KM	Izvor finansiranja	Trajanje	Početak
Izrada projektne dokumentacije - Glavni projekta rekonstrukcije postojećeg prilaza vodopadu Skakavac na dionici Vidikovac – podnožje vodopada.	10.000,00	KJU	1 godina	2022.
Rekonstrukcija postojećeg prilaza vodopadu Skakavac na dionici Vidikovac – podnožje vodopada	30.000,00	KJU I GiZ	1 godina	2022.
Opremanje prostora drvenim mobilijarom	26.000,00	GiZ	1 godina	2022.
Izrada i postavljanje motoričkog parka za djecu	7.000,00	Općina Centar	1 godina	2022.
Digitalno mapiranje i izrada aplikacije za Outdoor rute na području	30.000,00	GiZ	1 godina	2022.
Označavanje i postavljanje turističke signalizacije	32.000,00	GiZ	1 godina	2022.
Nabavka solarnih panela za objekat domaćinstva koje će pružati turističku ponudu	4.000,00	Općina Centar	1 godina	2022.
Nabavka drvenih štandova za prodaju domaćih proizvoda	10.000,00	GiZ	1 godina	2022.
Nabavka eko septičke jame za objekat domaćinstva koje će pružati turističku	14.000,00	GiZ	1 godina	2022.

du				
Nabavka opreme za Via ferratu za Bijele stijene (kontakt zona)	26.800,00	GiZ	1 godina	2022.
Razvoj novih turističkih ponuda (paketa)	4.000,00	GiZ	1 godina	2022.
Izrada Plana upravljanja posjetiocima na području Skakavca	4.000,00	GiZ	1 godina	2022.
Organizaciju treninga za izgradnju kapaciteta	10.000,00	GiZ	1 godina	2022.
Vizuelna identifikacija Skakavca	6.000,00	GiZ	1 godina	2022.
Troškovi obuke i treninga	6.000,00	GiZ	1 godina	2022.
Angažovanje saradnika za razvoj web stranice "Skakavac Destinacion"	6.000,00	GiZ	1 godina	2022.
Marketing(organizacija promotivnih i kulturno-sportskih događaja)	19.000,00	GiZ	1 godina	2022.
Good Seal Travel certificate	3.000,00	GiZ	1 godina	2022.
Brdski bicikli	11.000,00	GiZ	1 godina	2022.
UKUPNO	258.800,00			2022.

* - Troškovi su dati u KM

V NAČIN I IZVORI FINANSIRANJA

Vizija razvoja

Područje Spomenika prirode „Skakavac“ s permanentno kontrolisanom ravnotežom stvorenih faktora razvoja i prirodnih vrijednosti treba da zadovolji sljedeće uslove:

Prvi uslov - da bi područje **egzistiralo**, neophodna je *jasna planska orijentacija* u pogledu razvoja djelatnosti, što znači da ne smije biti rezervat prirode i zabrana, već uravnotežene koegzistencije čovjeka, aktivnosti i prirode.

Drugi uslov - da bi područje **opstalo**, neophodno je stalno praćenje parametara kvaliteta okoliša kako bi se moglo pravovremeno uticati na procese u vremenu i prostoru.

Treći uslov - da područje *ispunjava* zahtjeve **samoreproduktivne cjeline**, što znači da se troškovi održavanja područja većinom osiguravaju razvojem djelatnosti koje egzistiraju na području. Kod koncipiranja vizije razvoja potrebno je voditi računa o mjerama zaštite propisanih zakonom.

5.1. TROŠKOVI REALIZACIJE ZA PRIVREMENE UPRAVLJAČKE SMJERNICE SPOMENIKA PRIRODE „SKAKAVAC“

Osnovni način finansiranja za primarno funkcioniranje područja Spomenika prirode „Skakavac“ su izdvajanja iz budžeta Kantona Sarajevo.

Implementaciju izdvojenih sredstava realizuje Ministarstvo komunalne privrede, infrastrukture, prostornog uređenja, građenja i zaštite okoliša Kantona Sarajevo upravljačkoj instituciji – Kantonalna javna ustanova za zaštićena prirodna područja.

Dotirana sredstva se odnose na potrebe plaćanja uposlenika, održavanje i nabavku tehničkih sredstava za održavanje primarnih funkcija zaštićenog područja.

5.2. Pregled finansijskih izdvajanja definisanih kroz akcijske planove za Privremene upravljačke smjernice Spomenika prirode „Skakavac“

Rb.	Vlastita sredstva KJU za zaštićena prirodna područja	Bruto iznos (KM)
4.1.	AKCIONI PLAN: MONITORING PRIRODNIH VRIJEDNOSTI	10.060,00
4.2.	AKCIONI PLAN: ODRŽAVANJE INFRASTRUKTURE U ZAŠTIĆENOM PODRUČJU	13.000,00
4.3.	AKCIONI PLAN: IZGRADNJA INFRASTRUKTURE U ZAŠTIĆENOM PODRUČJU	258.800,00
	UKUPNO AKCIONI PLANOVI	281.860,00

3. Pregled finansijskih izdvajanja za materijalne i ljudske resurse za realizaciju Privremenih upravljačkih smjernica Spomenika prirode „Skakavac“

R.b.	Budžetska stavka	Bruto iznos (KM)
1.	Naknade za uposlenike (topli obrok, regres, plaća)	UKUPNO
Nadzornici x 2	1.556,36 KM	68.144,04 (za 12 mjeseca)
2 NK radnika u trajanju od 6 mjeseci	1.200,00 KM	
Direktor 1/5	519,00 KM	
Stručni rukovodilac 1/5	434,25 KM	
Stručni saradnik 1/5	397,30 KM	
Stručni saradnik pravnik 1/5	400,40 KM	
Stručni saradnik ekonomista 1/5	415,40 KM	
2.	Materijalni i režijski troškovi	
Režijski troškovi		780,00 KM
Električna energija		
Izdaci za komunikaciju i komunalne usluge:		
a) izdaci za fiksni, mobilni telefon i internet,	480,00KM	
b) dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija	300,00KM	
Materijalni troškovi		
Nabavka uniformi I radnih odjela	1.000,00	1.000,00 KM
		500,00 KM
Osiguranje lica i sredstava	500,00 KM	
Troškovi goriva i maziva	2.000,00 KM	3.500,00 KM
Troškovi održavanja vozila i nabavke dijelova	1.500,00 KM	
3.	Povremeno i privremeno angažovana radna snaga	10.000,00 KM
Sveukupno		83.924,04 KM

Broj: 453 /22

Sarajevo, 19.05.2022. godine

